

Kateřina Švábová, Peklo v islámu (posudok bakalárskej práce podanej na ETF UK v Prahe)

Bakalársku prácu pod názvom „Peklo v islámu“ podala adeptka Kateřina Švábová na Katedre religionistiky ETF UK v Prahe dňa 2. 7. 2024 v rámci študijného oboru Evangelická teologie. Práca má 45 strán vrátane zoznamu citovanej literatúry. Obsahuje formálne náležitosti akademickej kvalifikačnej práce ako čestné prehlásenie, bibliografickú citáciu, anotáciu a zoznam kľúčových slov v českom i anglickom jazyku, poďakovanie a obsah.

Adeptka svoju prácu rozdelila na úvod, tri hlavné kapitoly a zoznam citovanej literatúry. V úvode (s. 8–9) približuje cieľ svojej práce, ktorý spočíva v úmysle predstaviť koncept pekla, resp. širší kontext eschatologických predstáv v ich dejinnom vývoji od Koránu cez hadísy až ku klasickým autoritám v rámci hlavných prúdov islamu. Zároveň tu adeptka načrtáva štruktúru svojej práce a predstavuje tiež svoj spôsob práce s literatúrou a zdrojmi.

Prvá kapitola (s. 10–18) skúma na príklade vybraných relevantných súr a veršov predstavy o pekle, ako ich nachádzame v Koráne. Diskusia sa sústreďuje nielen na samotné peklo ako miesto utrpenia a trestu pre hriešnikov, ale tiež na možnosti vykúpenia a určité témy koránskej eschatológie, ako napr. pekelná stráž, pekelný strom či jednotlivé vrstvy pekla.

V druhej kapitole (s. 19–31) sa adeptka venuje skúmaniu obrazov pekla v neskorších islamskej tradícii. Postupuje prostredníctvom štúdia zvolených hadísov. Všíma si postupné rozvíjanie koránskych predstáv. V centre pozornosti je čoraz komplexnejšia topografia pekla, hamartológia (náuka o hriechu, resp. o typoch hriechov) i prehľad rôznych druhov pekelných bytostí.

Napokon tretia kapitola (s. 32–39) sa zameriava na hlavné prúdy v rámci islamu – sunnitský, šíitský a sufijský – a porovnáva ich predstavy o pekle. Tieto siahajú od doslovného výkladu pekla ako fyzického miesta (sunnitský) cez dôraz na príhovorné prosby imámov (šíitský) až po symbolické interpretácie pekla (súfizm). Zaujímavá je diskusia venovaná rôznym názorom na večný verzus dočasný charakter pekelného trestu.

Predložená bakalárska práca vykazuje hneď niekoľko kladov, ktoré je potreba vyzdvihnúť. Po prvé, adeptka pracuje so širokým spektrom citovaných zdrojov, a to v češtine i angličtine. Ešte pozitívnejšie je možné hodnotiť skutočnosť, že zoznam použitých zdrojov zahŕňa i najnovšiu odbornú literatúru, ako aj hadísy. Po druhé, práca je napísaná kultivovaným jazykom a má logickú štruktúru. A napokon, adeptka si udržiava požadovaný vedecký odstup a k preberanej látke pristupuje bez predpojatosti.

Svoje kritické pripomienky týkajúce sa práce by som zhrnul nasledovne:

- 1.) V podkapitole 1.4 mi chýba zhrnutie toho, k čomu autorka dospela pri skúmaní jednotlivých rysov a tém koránskej eschatológie (pekelná stráž, strom a pekelné vrstvy);
- 2.) Citácie z primárnych prameňov by ideálne mali byť lepšie integrované do hlavného textu – v aktuálnej podobe sa tak miestami narušuje plynulý tok textu a jeho logická následnosť;
- 3.) Prehľad historického vývoja predstáv o pekle v islame končí cca. v 13. storočí n. l. (ibn Arabí). V práci mi tak chýba prehľad o novšom vývoji, ideálne až do súčasnosti.

Pre diskusiu počas obhajoby navrhujem nasledujúce otázky:

- 1.) Aký vplyv mali na islamské predstavy o pekle (v priebehu dejín islamu od jeho vzniku do súčasnosti) obrazy a predstavy z iných náboženských tradícií, spravidla judaizmu, kresťanstva či perzských náboženstiev?
- 2.) Aký je vývoj predstáv o pekle v novšom islamskom myslení?

Záver:

Bakalárska práca adeptky Kateřiny Švábovej sa venuje téme, ktorá je zaujímavá a relevantná z perspektívy religionistiky i (kresťanskej) teológie náboženstiev. Práca má prehľadový charakter a nutne neprináša nové poznatky pre bádanie v danej oblasti. Táto skutočnosť však pre žáner bakalárskej práce nepredstavuje vážnejší nedostatok. Dôležitejšia je skutočnosť, že adeptka v nej preukazuje svoju schopnosť pracovať s odbornou literatúrou a akademicky spracovávať informácie. Ciele, ktoré si pre svoju prácu stanovila, sa jej podarilo splniť.

Navrhovaná známka: A

Pavol Bargár
13. 8. 2024